

Pokošenih 60 ha travnikov

V okviru projekta Gorički travniki smo leta 2015 pokosili in odstranili lesno zarast na 60 ha ekstenzivnih travnikov. S košnjo smo zaključili novembra. Prvi pozitivni učinki košnje so bili vidni že poleti, ko smo izboljšali življenjske pogoje za metulje mravljiškarje.

Pred pričetkom košnje so člani Fakultete za naravoslovje in matematiko popisali rastline teh travnikov, opisali njihove značilnosti in oblikovali računalniško bazo. Zbrane podatke bomo v prihodnje uporabili za primerjavo sprememb življenjske pestrosti travnikov v povezavi z njihovo rabo.

V projektu smo pokosili največ nižinskih ekstenzivnih travnikov (54 ha), ki so na Goričkem najpogostejši. Posebno pozornost bi zaradi bogate mešanice rastlin (tako suhih kot tudi bolj vlažnih travnikov) morali posvetiti bolj suhi obliki teh travnikov. V manjšem obsegu so bili obnovljeni suhi ekstenzivni travniki (3.8 ha) in mokrotni travniki s stožko (1.8 ha). Prav površina mokrotnih travnikov se je v zadnjem desetletju na vzhodnem Goričkem zmanjšala za skoraj polovico.

Zlata rozga močno razširjena

Posebna pozornost je bila namenjena zaraščanju z orjaško zlato rozgo. Ta tujerodna in invazivna vrsta se je razraščala na več kot polovici opuščenih travnikov (60 %). Iz analize tal sklepamo, da je zlata rozga tako uspešna, ker ji ustrezajo tako suha kot vlažna tla, s hranilnimi snovmi siromašna, a tudi bolj bogata tla, kot tudi kisla in manj kisla tla.

Gorički travniki ujeti na film

Travniki na Goričkem so izjemno pestri in raznoliki. Njihovo barvitost in bogastvo živalskih in rastlinskih vrst smo ujeli s filmsko kamero. Vabimo vas k ogledu filma z naslovom Gorički travniki.

V filmu Gorički travniki so predstavljeni trije tipi ekstenzivnih travnikov, ki jih najdemo na Goričkem. Film je na ogled na spletnem portalu YouTube. Posebna projekcija filma in pogovor z ustvarjalcem bo potekala v sklopu Dneva parkov 24. maja na gradu Grad. Povezava do filma: www.youtube.com/watch?v=1tETITORPlo.

Okoljsko občutljivo travinje

Travniki na Goričkem so opredeljeni kot okoljsko občutljivo travinje (OOT), katerih raba se ne sme spreminjati. Na tem travinju lahko nosilci kmetijskih gospodarstev (KMG) uveljavljajo ukrepe Kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil (KOPOP).

Travnike je možno vključiti v 4 operacije KOPOP: Trajno travinje I, Trajno travinje II, Posebni traviščni habitat (HAB) in Traviščni habitat metuljev (MET). Plačila so namenjena ohranjanju in spodbujanju nadstandardnih kmetijskih praks, ki prispevajo k varovanju tal, vode, življenjske in krajinske pestrosti ter zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov. Pred vstopom v ukrepe je treba opraviti 6-urno izobraževanje, ki bo v petek, **22. aprila 2016** na KGZ M. Sobota.

Spremembe KOPOP

Zaradi sprejetja conacije območij za vključitev v ukrepe MET in HAB vse lastnike goričkih travnikov, ki še niso vključeni v KOPOP, vabimo, da se oglasijo pri svojem kmetijskem svetovalcu in preverijo, kateri travniki ležijo na območju upravičenosti za uveljavljanje ukrepa HAB in MET.

Koristi, ovire in priložnosti

V novembru 2015 in januarju 2016 smo JZ Krajinski park Goričko, KGZS – zavod Murska Sobota in Fakulteta za naravoslovje in matematiko UM izvedli šest predavanj, namenjenih lastnikom travnikov.

Predavatelji so podrobneje predstavili koristi travnikov, njihovo raznolikost na Goričkem, načine rabe za njihovo ohranitev ter poslovne priložnosti ob ustreznih rabi travnikov. Predavanjem so sledile razprave, v katerih so lastniki travnikov izrazili težave, s katerimi se vsakodnevno soočajo. Ovirajo jih pretirana birokracija, prenizke odkupne cene in visoki stroški dela. Predvsem starejši med poslušalci so poudarili, da bi radi tudi v prihodnje skrbeli za travnike, vendar tega sami več ne zmorejo.

Primer dobre prakse

Na predavanju v G. Petrovcih je zgodbo o uspehu predstavila Ovcerejska kmetija Ninu iz bližine Radencev. Na kmetiji se ukvarjajo z rejo drobnice in predelavo mlečnih izdelkov. Poslovne priložnosti iščejo doma in čez mejo. Na nekaj hektarjih travnikov in pašnikov že ustvarjajo prihodek za eno delovno mesto.

Mokrotni travnik z rumeno maslenico

Goričanci želijo ohranjati travnike!

Z anketiranjem prebivalcev Goriškega smo želeli prepoznati dejavnike, ki vplivajo na njihova stališča in mnenja o upravljanju s travniki ter bivanju na varovanem območju Natura 2000. To so posebna varstvena območja, kjer varujemo evropsko pomembne rastlinske in živalske vrste.

Pomembni nosilci pestrosti so tradicionalno obdelani travniki. Njihov obstoj je odvisen od ustreznih varstvenih ukrepov. Med aprilom 2015 in februarjem 2016 je anketo izpolnilo 700 ljudi. Polovica anketiranih ima v lasti vsaj en travnik. Pretežno so to suhi travniki ali travniki v zaraščanju. Večina jih meni, da vrednost travnika ni samo trava (krma), ampak tudi druge rastline in živali. Zaraščanju nerabljenih travnikov v gozd, nasprotuje veliko število vprašanih. Poznavanje Nature 2000 anketiranci v povprečju ocenjujejo z oceno dobro (3). Lepo vabljeni k reševanju ankete na <https://www.1ka.si/a/70360>.

Sledili smo velikim skovikom

Poleti 2015 smo zaposleni na Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije z GPS sledilnimi napravami opremili pet velikih skovikov, edine selivke med našimi sovami. Namen je bil ugotoviti, kje skoviki lovijo svoj plen, saj je to zelo pomemben podatek.

Za analizo uporabne podatke smo dobili od treh samic: Afrodite, Artemide in Here. Afrodita in Artemida sta se gibali na t.i. domačem okolišu, velikem 12 ha oz. 6 ha in na razdalji 260 m od gnezda. Močno izstopa velikost domačega okoliša Here, ki je lovila na 132 ha velikem območju in celo 2000 m stran od gnezda. Vse so hrano najpogosteje iskale na mejicah ter v visokodebelnih sadovnjakih. Redkeje na njivah. Če površino njive povečate za odstotek, se možnost za prisotnost skovika zmanjša za skoraj 10 %. Pozitivno na skovike vpliva povečanje površine mejic in visokodebelnih sadovnjakov. Vsak dodaten odstotek teh površin verjetnost za pojavljanje te sove poveča za skoraj 2%. Celotno študijo najdete na spletni strani projekta.

Mejice in sadovnjaki so zanje izjemno pomembni. Uporabljajo jih kot gnezdišča, pevska mesta, preže in lovne površine. Pomena travnikov za prehranjevanje sicer nismo uspeli dokazati. Iz preteklih raziskav vemo, da se skoviki prehranjujejo pretežno s travniškimi žuželkami. To so velike kobilice, bramorji in murni, ki se zadržujejo v mejicah in grmiščih. Kobilic je bistveno več na pozno ali občasno košenih travnikih. Ti so zato za velike skovike pomembnejši kot gojene in večkrat košene travniške površine.

Veliki skovik potrebuje preže

Veliki skovik nujno potrebuje preže – mejice, posamezna drevesa, grme, žice in količke, s katerih lovi. Teh primanjkuje zlasti na velikih, enotnih njivskih površinah, kakršne nastanejo po komasacijah. Na podlagi rezultatov raziskave bomo oblikovali varstvene ukrepe, s katerimi bi lahko ob doslednem izvajanju pripomogli k povečanju populacije te ogrožene sove na Goričkem.

Napovednik dogodkov

31. 3. - 2. 4. 2016 Sejem GREEN

Pomurski sejem G. Radgona – Predstavitel projekta na sejmu. Info: Mojca Podletnik, 051 219 850

17. 4. 2016 ob 8.00 Ali na Goričkem še poje hribski škrjanec?

Voden izlet v Ženavljah (zbiranje pred trgovino Mercator v G. Petrovcih). Info: Gregor Domanjko, 031 340 399

22. 4. 2016 ob 18.00 Otvoritev razstave risb z naslovom **Vrste območja Natura 2000 Goričko** avtorja Jurija Mikuletiča. Razstava bo na ogled do 9. 6. 2016. Info: Marina Horvat, 02 551 88 60

24. 5. 2016 Dan parkov

ob 10.00 na gradu Grad – **Zaključna in tiskovna konferenca projekta Gorički travniki**. Info: Mojca Podletnik, 051 219 850

ob 12.00 - **Travnik in življenje v njem**. Voden izlet in predstavitev rezultatov projekta Gorički travniki v praksi. Videnci (zbirališče pred gradom Grad). Info: Gregor Domanjko, 031 340 399

ob 21.00 na gradu Grad - **Projekcija naravoslovnih filmov** na grajskem dvorišču. Info: Mojca Podletnik, 051 219 850

27. 5. 2016 ob 8.00 Ptice kulturne krajine na Goričkem. Izlet v Nuskovi. Info: Gregor Domanjko, 031 340 399

Do 15. maja **ZBIRANJE PRIJAV V AKCIJI NAJ TRAVNIK** - izbor najlepšega travnika v Krajinskem parku Goričko. Info: Gregor Domanjko, 031 340 399

Hribski škrjanec je prebivalec suhih travnikov.

Navadna kukavica

Najpogostejša orhideja na goričkih suhih travnikih zacveti v aprilu. Na žalost s travnikov hitro izginja zaradi gnojenja in prezgodnje košnje.

Rjavi srakoper gnezdi v grmovju.

Zanimivosti

V projektu je bil izdelan plakat z vrstami območja Natura 2000 Goričko, na katerem je upodobljenih 38 živalskih vrst. Plakat lahko dobite na sedežu JZ KPG na gradu Grad.

Leta 2014 je po ocenah DOPPS-a na Goričkem gneznilo med 500-1000 parov rjavega srakoperja. Ta med selitvijo na leto preleti kar 22.000 km.

Po ocenah strokovnjakov je na Goričkem lani gneznilo do največ 20 parov hribskega škrjanca, kar pomeni, da je število teh travniških ptic na Goričkem od leta 1997 upadlo za 90 %.

Na spletni strani projekta so pod zavihkom Gradiva objavljena vsa poročila, študije, predstavitve in drugi materiali, ki so nastali v okviru projekta.

MAREC 2016

ŠTEVILKA 2

www.travniki.park-goricko.info

GORIČKI TRAVNIKI

Bodo metulji še letali po Goričkem?

V okviru projekta Gorički travniki je bila izvedena ekološka raziskava nekaterih redkih in ogroženih vrst metuljev - travniškega postavneža in strašničnega mravljiščarja.

Raziskava učinkov projekta je pokazala, da je košnja v juniju izboljšala življenjske pogoje za obe vrsti metuljev mravljiščarjev. Močno ogrožen je travniški postavnež, metulj vlažnih travnikov. Zanj so najpomembnejši mokrotni travniki v Motvarjevcih. Ogroža ga predvsem pogosta in časovno neustrezna košnja. Zanj primerna je občasna (na 5 let) v začetku maja. Manj ogrožena sta strašnič in temni mravljiščar. Zanju neugodna je košnja v času od sredine junija do začetka septembra, ko metulji izlegajo jajčeca na cvetove zdravilne strašnice. Košnja v tem času pomori razvijajoče se gosence in posledično se metulji prihodnje leto ne razvijejo. Lastniki travnikov s strašnico se lahko na določenih območjih vključijo v ukrep KOPOP - MET in za njihovo varstvo dobijo nadomestilo v višini 329,79 EUR/ha. Preverili smo uspešnost podukrepa MET v pretekli shemi Kmetijsko okoljskih plačil (KOP). Vsaj ena vrsta metulja mravljiščarja je bila prisotna na 30 % pregledanih travnikov, ki so bili vključeni v ukrep KOP - MET. Med temi je bila zdravilna strašnica najdena na 72 % pregledanih površin.

Gregor Domanjko, vodja projekta

Travniški postavnež

Dnevni metulj vlažnih travnikov, ki ga na Goričkem najdemo še v Motvarjevcih in Budincih. Je izjemno občutljiv na košnjo, zato ga boste našli na travnikih, košenih na nekaj let.

Suhi travniki rastejo na slemenih gričev. Prepoznamo jih po travi migalici, klinčkih, divjih orhidejah in srednjem trpotcu.

